

Sådan som dyrene er, har vi også været

Den tyske katolske præst p. Rainer Hagencord har i Münster grundlagt et institut for Teologisk Zoologi. Det tyske katolske magasin "Theo" har besøgt ham og stillet ham nogle spørgsmål.

Tekst: Birgitte Haertel

ØKOLOGI Både på baggrund af den bibelske overlevering og evolutionsteorien stiller De spørgsmålstegen ved "mennesket som kronen på skaberværket". I følge skabelsesberetningen i 1. Mosebog har dyrene været her først.

Hvilken konsekvens ser De i det?

Konsekvensen er, at vi også kan lære af disse skabninger. I modsætning til os er et dyr fast bundet til øjeblikket, og det minder os om det tabte paradys, som Nietzsche siger det. Vi mangler ret ofte intuition, vi er til stede i hovedet i al for høj grad.

Gør De så selv noget ved det?

Når det en gang imellem lykkes for os at være til stede her og nu, er det en vidunderlig gave. Jeg over mig på det hver dag gennem meditation, og mærker hvor svært, det i virkeligheden er.

Og hvad er det så, at vi kan lære af dyrene?

Tjah – et dyr spørger jo ikke hele tiden sig selv: Hvor kommer jeg fra, og hvor skal jeg hen? Sådan ville jeg også gerne opøve en holdning, hvor jeg ikke i samme grad grubler og reflekterer, men hvor jeg bare tager tingene til efterretning. Børn har f.eks. stadig denne umiddelbarhed.

Men vi er jo ikke børn længere?

Det er sandt. Vi er ikke længere i Paradys, vi bærer vort ansvar med os, vi skelner mellem godt og ondt – og det gør dyr ikke.

Kender et dyr til sit eget endeligt – ved det, at det skal dø?

Karl Rahner har sagt det sådan: Dyr dor mindre dødeligt, og det vil sige, at tanken om det at skulle dø ikke opstår i det normale dyreliv. Men det går nok an at hævde, at dyret har en anelse om det.

Har dyr en sjæl, og hvis ja, gælder det så alle dyr helt ned til loppen?

Principielt ja. Først og fremmest fordi man som kristen må definere naturen og hele skaberværket som besjælet af Gud. For de bibelske forfattere ligger det hele tiden i linjerne, at mennesket og dyrene er besjælede skabninger. Sådan som dyrene er, var vi også engang.

De siger, at det er nødvendigt i kirkerne og menighederne, at vi finder frem til en højere etik i forhold til dyrenes værdighed. Ubetinget. Når det drejer sig om temaet "skaberværkets fortsatte beståen", er dyrene helt fraværende. Det drejer sig altid udelukkende om sol, måner og stjerner, – men ikke om høns, grise og okser. Det oprørte mig allerede som ung præst.

Hvorfor blev dyrene så fuldstændig glemt i den moderne teologi?

I nyere tid er vi begyndt at opfatte dyr som en slags automater helt uden nogen sjæl. Descartes' "jeg tænker, altså er jeg" har direkte udtalt det på den måde, og denne opfattelse har så ført os frem til at opfatte dyr som en stor masse uden sjæl

og individualitet. Og hvis vi går længere tilbage, så har Augustin med sin kvindelige og seksualfjendtlighed komplet udgrænset dyrene.

Men nu er De der så – med hensigten om at give temaet nyt liv rent teologisk?

For mig var der helt andre kilder at øse fra: Frans af Assisi eller Nikolaus Cusanus.

Han har betragtet og værdsat dyr som noget helt selvfølgelig i sin teologi. Og Jesus selv siger: Forkynd Evangeliet for alle skabninger; det betyder selvfølgelig ikke, at vi skal begynde at prædike for dyrene, men det viser hen til "evangeliets helhed", altså at vi skal omgås hele skaberværket på den måde, som Gud, vor skaber, har ment det.

Som præst er De i øjeblikket ikke i tjeneste i nogen menighed, men er blevet frigjort til at kunne undervise i teologisk zoologi. Har det kunnet lade sig gøre helt uden problemer?

Biskoppen af Münster bakker mig op i mit engagement for dyrene. Det har været af enorm betydning. På den måde har jeg fået 80 % af min arbejdstid stillet til rådighed i denne sags tjeneste.

De vil tilbage til en "antropologi med dyret i fokus", og De er blevet sagkyndig på området for partiet De Grønne?

Ja – ikke kun, når det drejer sig om holdningen til dyr som en masse, men

også når det drejer sig om evolution og skabelse. Vi kommer jo ikke helt uden om evolutionsteorien, for mennesket er ikke bare dumpet ned fra himmelen. Dyrene heller ikke.

Er De vegetar?

I overvejende grad! En gang imellem køber jeg et stykke kød fra biodynamisk opdrættede dyr. Den form for bevidst indkøb må være helt selvfølgelig for enhver kristen.

Burde mennesker leve mere sammen med dyr?

Det er velgørende at leve sammen med dyr. Det stimulerer følelserne hos mennesker, der har en tendens til at synke hen i mismod og bekymringer.

Har De selv dyr?

Det havde jeg tidligere, men i dag er jeg for meget på farten.

Hvordan adskiller dyrenes sjæl sig fra menneskesjælen?

Hvis sjælen skal forstås som et poetisk begreb, altså – at alle i skabningen, alle i hele skaberværket, er besjælet af Gud – så er der ikke nogen forskel. Bibelen taler ikke om, at der i skabningen er en dualisme mellem krop og sjæl. De hænger sammen – også i opstandelsen. Hvis man skal tale om en forskel, er det den, at dyrene er uden synd – og derfor heller ikke skal dømmes.

Kommer dyrene også i Himlen, når de er døde?

Helt kort kunne jeg svare med et modsørgsmål: Hvor skulle de ellers komme hen? De er Guds skabninger, besjælet af Gud, og selvfølgelig forenes de også med ham igen.

Oversættelse til dansk ved Flemming Meng Sørensen, der også - på vegne af K.O. - har stillet de sidste to spørgsmål.

"Theo" kan læses i uddrag på www.theo-magazin.de

Dr. Rainer Hagencord (t. venstre) sammen med Jörg Adler, direktør for Zoologisk Have i Münster.

Jane Goodall (Dame of the British Empire), biolog og FN-fredsambassadør sammen med dr. Rainer Hagencord i oktober 2004

René Descartes (1596 – 1650). Fransk filosof og matematiker.

Nicolaus Cusanus / Nicolaus fra Kues (1401-1464). Tysk teolog, filosof, matematiker, jurist og kardinal.

De Grønne: Tysk miljøparti grundlagt ca. 1970. I Forbundsdagen første gang 1983. Efter den tyske genforening forenet med borgergrupper fra det tidligere DDR under navnet "Bündnis 90/Die Grünen. 1998-2005 regeringsparti i koalition med SPD. Daværende partileder Joschka Fischer beklædte embedet som udenrigsminister i hele perioden. Nicolaus Cusanus (1401-1464). Tysk teolog, filosof.